

COMPARTIMENTUL
RELAȚII CU ALTE INSTITUȚII SAU PERSOANE ȘI PROTOCOL

COMUNICAT

Pentru informarea cetățenilor în legătură cu opinia exprimată de către Avocatul Poporului în cauza ce a fost soluționată de Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 51/2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea poliției politice comuniste, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 95 din 6 februarie 2008, punem la dispoziția celor interesați, în integralitate, punctul de vedere transmis, în conformitate cu art. 19 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată și art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, la solicitarea Curții Constituționale.

București, 12 februarie 2008

Ref. Dosar Curtea Constituțională nr. 1464D/2007

București, 12 noiembrie 2007

PUNCT DE VEDERE

privind excepția de neconstituționalitate invocată de către petentul Voiculescu Dan, în dosarul nr. 8520/2/2006, aflat pe rolul Curții de Apel București - Secția a IV- a civilă

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 7 alin. (2), art. 8, art. 9 alin. (1), art. 11, art. 14 alin. (1) și alin. (2), art. 15 alin. (5) și art. 16 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică, modificată și completată.

Prin Încheierea de sesizare a Curții Constituționale din 19 iunie 2007, instanța de judecată apreciază că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată. Împrejurarea că o astfel de autoritate, cum este CNSAS este supusă controlului Parlamentului și are atribuții cu caracter administrativ - jurisdicțional nu este de natură să încalce principiul separației puterilor în stat și nici dispozițiile Titlului III, Capitolul VI din Constituție, privind autoritatea judecătorească.

Examinarea acestei spețe de către Curtea Constituțională presupune pentru început luarea în considerare a cel puțin două aspecte:

1. Trebuie examinată corelația dintre dispozițiile legale care sunt anterioare revizuirii Constituției din anul 2003, cu dispozițiile constituționale noi, care interesează în cauză, mai ales cu dispozițiile art. 21 alin. (4) conform cărora „jurisdicțiile speciale sunt facultative,” cu dispozițiile art. 124 alin. (2) potrivit cărora „justiția este unică, imparțială și egală pentru toți,” cu dispozițiile art. 126 alin. (5) potrivit cărora „este interzisă înființarea de instanțe extraordinare. Prin lege organică pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor persoane din afara magistraturii,” precum și cu art. 126 alin. (6) potrivit căruia „controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.”

Această analiză poate permite identificarea unor conflicte între procedurile și actele prevăzute de Legea nr. 187/1999, modificată și completată, și exigențele constituționale. Examinarea comparativă este obligatorie, știut fiind că în domeniul protecției drepturilor omului, modificările constituționale din anul 2003 au adus îmbunătățiri substanțiale.

2. În al doilea rând, Curtea Constituțională urmează să constate că nici o prevedere constituțională nu nominalizează Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității. Datorită acestui lucru se impune pentru

început stabilirea naturii juridice a acestui **organism**. Numai astfel putem verifica constituționalitatea prevederilor din legea sa de organizare și funcționare.

Acest lucru este obligatoriu, mai ales că Legea nr. 187/1999, nu caracterizează organismul creat și practic, nu-l integrează în unul din segmentele **democrației constituționale**, înțelesă ca sistem statal.

Caracterizarea de la art. 7 alin. (2) de „organism autonom cu personalitate juridică, supus controlului Parlamentului” nu satisface exigențele constituționale, deoarece Constituția nu utilizează o astfel de terminologie. Art. 116 din Constituție utilizează exprimarea **organe de specialitate precum și de autorități administrative autonome**, formulări identificate și în art. 117 din Constituție.

Neutilizarea terminologiei constituționale produce greutate în identificarea naturii juridice a organismului în cauză și, fără îndoială poate fi prilej de dispute juridice.

Sub acest aspect urmează să observăm că acest organism nu se încadrează în categoria autorităților reprezentative (Parlament, șef de stat, primari, consilii locale) deoarece nu este constituit prin alegeri libere, periodice și corecte în sensul dat de art. 2 alin. (2) din Constituție.

În ipoteza în care, Curtea consideră acest organism autoritate administrativă (care intră deci în puterea executivă), ea trebuie să verifice următoarele:

a. Temeiul legal. Sub acest aspect urmează să se observe că utilizarea legii organice este posibilă doar în situațiile expres nominalizate prin art. 73 alin. (3) din Constituție, sau așa cum spune chiar acest articol la lit. t), „în celelalte domenii pentru care în Constituție se prevede adoptarea de legi organice”.

b. În ce măsură procedura și actele acestui organism constituie o jurisdicție și dacă se respectă astfel prevederile art. 21 alin. (4) din Constituție, potrivit cărora „jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative”. Mai mult, trebuie verificată corespundența prevederilor legii cu art. 124 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „justiția este unică, imparțială și egală pentru toți,” precum și cu art. 126 alin. (6) potrivit căruia „controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe cale contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.”

În această ultimă ipoteză, urmează să se observe că, potrivit exigențelor constituționale, contestarea deciziei ca act administrativ trebuie să fie soluționată de către instanța de contencios administrativ, în organizarea stabilită de art. 126 alin. (5) și alin. (6) din Constituție, nicidecum de către Curtea de Apel - Secția civilă, astfel cum este prevăzut în art. 16 alin. (1) din Legea nr. 187/1999.

3. Curtea Constituțională trebuie să verifice dacă nu cumva prin procedura și actele sale, acest organism se înscrie în autoritatea judecătorească. În această ipoteză de lucru, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității ar deveni un organism cvasi-judecătoresc care lucrează după o procedură contencioasă și care emite acte cu importante consecințe juridice. Or, potrivit textelor constituționale, anterior menționate: instanțele judecătorești, în România, sunt cele prevăzute de art. 126 alin. (1); justiția este unică și egală pentru toți [art. 124 alin. (2)]; instanțele extraordinare sunt interzise [art. 126 alin. (5)].

4. Fără îndoială, petiționarul se plânge pe bună dreptate de statutul incert al acestui organism în raport cu structura instituțională fundamentală a statului de drept. Aceasta se datorează faptului că legea nu definește în mod clar statutul acestuia, fie ca un organism, fie ca autoritate statală, fie ca o autoritate pur politică, fie ca o altă autoritate de o altă natură, tip organizație nonguvernamentală.

Iată de ce, Curtea Constituțională are dreptul, dar și obligația de a interveni în acest domeniu delicat, dar de mare importanță pentru protecția drepturilor omului.

Dacă organismul creat de Legea nr. 187/1999, modificată și completată, a răspuns și răspunde unor exigențe politice majore ale societății românești, modul în care sunt reglementate procedurile și actele, creează nu numai aparența unor confuzii, ci, chiar impresia unor abateri, mai ales, de la următoarele prevederi din Constituția României: art. 1 alin. (3) potrivit cărora, România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, sunt garantate, ale art. 8 alin. (1) potrivit cărora, pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale, ale art. 16 alin. (1) și alin. (2) potrivit cărora, cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, nimeni nu este mai presus de lege, ale art. 21 alin. (4), conform cărora jurisdicțiile administrative sunt facultative, ale art. 22 alin. (1) privind garantarea integrității psihice, ale art. 23 alin. (11) privind prezumția de nevinovăție, ale art. 26 alin. (2) privind viața intimă familială și privată, ale art. 30 alin. (6) privind dreptul la propria imagine și ale art. 57 privind exercitarea drepturilor și libertăților cu bună credință.

Această imagine de necorelare a dispozițiilor legale cu cele constituționale se datorează existenței unui venin neconstituțional pe care, Curtea Constituțională are obligația să îl extragă printr-o decizie dreaptă și înțeleaptă.

Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. IOAN MURARU